HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

כל הענין כולו. כל פרשה זו. וכל חטאת אשר יוצא מדמה (ויקרא ו) דמוקי לה רבנן במסכת זבחים (דף פב.) בחטאת החילונה שהכניס דמה לפנים וזהו פסול שלה וקאמר רחמנא שיערף פליג ריה"ג ומוקי בחטאת הפנימית כגון פר העלם דבר של ליבור אשר יוצא מדמה כמלותה אל אהל מועד לא תאכל באש תשרף ובשרה[ח] לא תאכל קרא דהא כתיב בגופיה (ויקרא ד) ושרף אותו על עצים וגו' אלא שאם נפסלה ביולא ובטומאה בא הכתוב ללמדך שתשרפנה בבית הדירה ולא חוץ לג' מחנות כמלות' ולימן לא תעשה על אכילתה: **אמרו לו חטאת החילונה שהכניס דמה לפנים מנין לך.** שהיא פסולה: **אמר להן.** מדאמר ליה משה לאהרן הן לא הובא הא הובא בא שריפה היא ושפיר עביד דשרפוה לאלתר. ומדליף ריה"ג קדשי דורות מחטאת דאהרן אלמא ס"ל נמי דאם הובא דמה לדורות בעיא שריפה לאלתר כי חטאת דאהרן ואף על גב דפסול הדם הוא דהוי כפסולו מחמת דבר אחר וקס"ד דה"ה נמי ס"ל בפסול בעלים דלא בעי עיבור צורה אבל רבנן דלא גמירי מיניה סברי דורות משעה לא יליפינן ובהיא הוא דקאמר להו משה דאם הביאו דמה לפנים בעיא שריפה אבל לדורות בעי קרא אחרינא וגבי עיבור צורה נמי לא יליפינן מינה: **ור' יוחנן.** דלא חשיב ליה לריה"ג בהדייהו אמר לך נהי דשמעת ליה בפסול דם דלא בעי עיבור צורה בפסול בעלים מי שמעת ליה דקאי כרבי יוחנן בן ברוקה: **דם ובשר חדא מילתא היא.** והוה ליה פסולו בגופו כאילו נטמא בשר עצמו: **מתני' העצמות.** שלא יכול לשוברן מפני שנאסרה בו שבירת העצם ונותר בהן מוח והרי הוא נותר וטעון שריפה: **וכן גידין.** ובגמרא [ע"ב] פריך ליכליהו: **והנותר.** בשר פסח שנתעצלו באכילתו ונתותר: **בשאר עצם.** שהוא חולו של מועד ואע"פ שנפסל בצוקר ראשון אין ראשי לשורפו בי"ט כדמפרש בגמרא ע"ב): **גמ' ששימשו נותר.** שנותר בהן מוח חוץ לזמנו ושימשוהו העצמות הללו: **מעמאין את הידים.** כנותר עצמו שגזרו חכמים שיטמא את הידים בפ' בתרא (דף קכ:) ולקמן בפירקין (דף פה.) מייתי לה בגמ': **בפיס.** (ב) כגון כדמתרגמי' בסיסיה (שמות ג) מקום מושבו: **הני עצמות היכי דמי.** דקאמר עיקרן ותחלתן בשריפה: **נשרפינהו.** יצליכם דלא הצריך הכתוב שריפה אלא בראוי לאכילה ונתותר כדכתיב (שם יב) לא תותירו ממנו עד בקר ואם תותירו תשרפו: **דאיכא מוח.** ומתחלתן לשריפה עומדים שאסור לשוברן וע"כ נעשין נותר הילכך חשיב להו באנפי נפשייהו ולא הוו בכלל והנותר דמתני': **אמטו להכי בעו שריפה.** אף העצמות כמוח עצמו: **אלא אי לאו מילתא היא.** הרי מכיון שנתותרו ונפסלו אין בהן משום איסור שבירה דאמרינן לקמן ועצם לא בשברו בו בכשר ולא בפסול: **ניתברינהו.** ונשקליה למוח ונשרפיה ולא יפסיד עצים וטורח לשרוף העצמות: **קסבר.** האי תנא בו דכתיב גבי שבירה לאו למעוטי פסול אתא אלא אורחיה דקרא הוא ובשר ואף פסול במשמע: **המוציר בטהור.** וכל שכן בטומא: **אין סופג.** לקמן בפירקין [פד.] מפרש טעמא: **דיהיה לו שעת הכושר.** כגון נותר יש בו שבירת העצם: **לא היה לו שעת הכושר.** כגון נותר אין בו שבירת העצם: **ומאן ניהו תנא.** דמתני' דשאני ליה בהכי לגבי שבירת העצם: **כל עצמות.** נותר מן הקדשים אין טעונין שריפה אלא שוברם ומוציא את המוח ושורפו ומשליך את העצמות: **חוץ מעצמות הפסח.** שאין יכול לשוברן מפני תקלת עצם לא תשברו בו לפיכך נשרפים על ידי מוח שבהן: **למה להו שריפה.** לעצמות הפסח: **שמצאן חלולין.** כולה מתני' מיתוקמא במוצא עצמות חלולין כלומר שבורין ונחלץ מוח מהן: **עצמות קדשים.** דמותר לשוברן אמרי' סתמא דמילתא לא אתא מוח דידהו לידי נותר ומקמיה איסורייהו דניתו לידי נותר חלצינהו ואין כאן שימוש נותר: **נבר הכי.** דאיפסיל חלצינהו דתו ליה ביה איסור שבירה כר"ש ויש כאן שימוש נותר: שמצאן

ורבה מוסיף אף ריה"ג. ולא"ת[א] היכי נימא דריה"ג ור' יוחנן בן ברוקה אמרו דבר אחד והא פסולה דחטאת שנכנס דמה לפנים היינו לפני זריקה ור' יוחנן בן ברוקה אחר זריקה איירי ואלינא דר' יוחנן מסיק מדקא מוסיף עלי' וי"ל דרבה לא מפליג בין קודם זריקה בין לאחר זריקה כי היכי דלא מפליג ר' יוחנן דקאמר אף אחר זריקה מחלוקת:

אמר להן הן **לא הובא את דמה.** פירש בקונטרס דרבנן לא בעו למילף מחטאת דאהרן דלא גמרי' דורות משעה ומה שפירש כן לא משום דחטאת דאהרן היה לשעה דהא שעיר של ר"ח היה כדפירש בקונ' וכן איתא בזבחים בפרק טבול יום (דף קא:) אלא דקסברי רבנן הורלת שעה היתה כדאמר לעיל וקשה לרשב"א דלעיל שייך הורלת שעה כדפי' דקסבר מפני טומאה נשרפה דהוי פסולו בגופו ומסברא ישרף מיד ב אבל הכא בחטאת שנכנס דמה לפנים דהוי פסולו בדם ומסבר' בעי עיבור צורה ג לא שייך הורלת שעה היתה ד ונראה לר"י דרבנן לא בעו למילף מחטאת אהרן משום דמצינו למימר דמשה לא הודה להן ה) על השריפה דשפיר עבוד אלא במה שלא אכלוה אבל על השריפה לא הודה להן ה דאפי' היה כן שלא כדין שרפוה בלא עיבור צורה וקשה דלעיל יליף מחטאת אהרן שריפה ביולא וקאי אמתני' דסבר' דשאינו פסולו בגופו בעי עיבור צורה והיינו כרבנן דר' יוסי ואינהו לא בעו למילף הכא מחטאת אהרן:

בו בכשר ואפי' בפסול. ולא תיקשי ויוליא המוח ע"י גומרתא דליכא שבירת עצם דאיכא למיחש שמא יפקע כדאמרי' לקמן (ו) אי נמי ע"י גומרתא טריחא מילתא למיעבד: **רבי** שמעון אומר אחד זה ואחד זה אין בו משום שבירת העצם. ולא"ת ר"ש היינו ת"ק ומלאה לר"י דר' יעקב ור"ש פליגי אליבא דת"ק כי ההיא דלא ירבה לו נסיס דפרק כהן גדול (סנהדרין כא.) ו) והיא לחזקתן שלש סיס לחזקת הבמיס (ב"ב כח:): **אימור לבתר איסורא הלצינהו.** ומפני התקלה דקתני בבריתא היינו דמשום שבירת עצם לא חלצינהו קודם איסורא[ז] ולהכי ישרפו דשימשו נותר:

לי

פא א מיי' פרק יט מהל' פסולי מוקדשין הלכה ה:

פב ב מיי' פ"מ מהלכות אבות הטומאה הל' ד:

פג ג מיי' פ"י מהלכות ק"פ הלכה ו:

פד ד מיי' פרק יט מהל' פסולי מוקדשין הלכה ט ופ"י מהלכות ק"פ הלכה ב:

רבינו חננאל

רבה מוסיף אף רבי יוסי הגלילי סבר פסולו בבעלים ישרף מיד, דתניא ר' יוסי הגלילי אומר כל זה הענין דכתיב וכל חטאת אשר יובא מדמה אל אהל מועד וגו' אינו מדבר אלא בפרים הנשרפים ושעירין הנשרפין כו'. אמרו לו אם זה הענין כולו [מדבר] בפרים ושעירים הנשרפין הוא, חטאת הנעשת בחוץ שנכנס דמה לפנים מנין שהיא פסולה ותשרף. אמר להם הן לא הובא את דמה לפנים ולא היא יוצאה חוץ לקלעים אלא פנימה היתה אכול תאכלו אותה, ש"מ מכלל שאם נכנס דמה לפנים או יצאה היא חוץ לקלעים פסולה ונשרפה מיד כמעשה דחטאת אהרן. ור' יוחנן אמר לך פסילות דם בפסילות בשר הוא ופסולו בגופו קרינא ביה ופסילות בעלים שניא.

מתני העצמות והגידים והנותר ישרפו בששה עשר חל ששה עשר להיות בשבת ישרפו בשבעה עשר שאין דוחין לא שבת ולא יום טוב. ולא תימא חל ממש, דאם כן חל פסח להיות בבד"ו, אלא אילו חל דין הוא שישרפו למחר. וכך הוא מפורש בתלמוד ארץ ישראל במסכת מגילה. אמר מרי בר אבוה [בר אבויה] עצמות קדשים ששמשו נותר, כלומר היה עליהם בשר ונעשה נותר ונפסל מטמאין את הידים. דהאיל ונעשו בסיס לדבר האסור. וסייעיניה ממתני' דקתני העצמות ישרפו מכלל דאית בהו מוח דאי לית בהו מוח למה להו שריפה. אלא לעולם דאית בהו מוח ואי שימוש נותר לאו מילתא היא נתבריהו ונחלציה למוח ונשרפה ונשדינהו לעצמות. אלא ש"מ שמוש נותר מלתא היא. ודהיינו [לא] לעולם אימא לך אי ממתני' שמוש נותר לאו מלתא היא, ותנא דמתני' סבר אפי' הפסול יש בו שבירת עצם לפיכך תני ישרפו מפני המוח שבהן. איני והתנן המוציר בטהור והשובר בטמא אינו לוקה ארבעים. ודהיינו הא דתנן אינו לוקה מכלל דלית בה שבירת עצם בפסול מעיקרא דלא הוה ליה שעת הכושר, ומתני' דקתני ישרפו דאוקימנא משום שבירת העצם, כשהיתה לו שעת הכושר ונפסל ור' יעקב היא. ומותבינן למארי כל עצמות קדשים אין טעונין שרפה חוץ מעצמות הפסח מפני תקלה, והני עצמות ודאי בדאית להו מוח דאי לית בהו מוח אפי' עצמות פסח לא בעו שרפה, אלא ודאי אית בהו מוח, ואי שמוש נותר מלתא היא עצמות קדשים אמאי אין טעונין שרפה. ומשני כגון שנמצאו חלוצים. כלומר נחלץ מוחם, עצמות קדשים דלית בהו משום שבירת עצם אימור קמי איסורייהו חלצינהו ולא משמשו נותר, לפיכך לא בעי שריפה. עצמות פסח דאית ביה משום שבירת עצם, חיישינן דלמא בתר איסורייהו חלצינהו, הלכך בעי שריפה. **רב זביד אמר כגון שמצאן**

עין משפט נר מצוה

מסורת הש"ס

(ח) זבחים דף פב., (ב) תמורה דף ד:, (ג) [חולין קכה.], (ד) [עי' תוס' חולין קכה. ד"ה אי סבי וכו'], (ה) לקמן דף פד. מכות דף יח. שבועות דף ג:, (ו) [לעיל ע. וש"נ], (ז) [תוספתא פ"ו ה"ז], (ח) [ל"ל ובבשרה], (ט) [ע"ב], (י) אלא הולה לזן אלא דספיל עבוד דלא אכלוה ס"א מ"מ, (כ) [ועי' בתוס' לקמן קנז: ד"ה רבי יהודה במ"ק כל. ד"ה עלכת וזבחים פב. ד"ה המזבח],

תורה אור השלם

1. הֵן לֹא הוּבָא אֶת דָּמָהּ אֶל הַקֹּדֶשׁ פְּנִימָה אָכוֹל תֹּאכְלוּ אֹתָהּ בַּקֹּדֶשׁ כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִי:
ויקרא י יח

2. בְּבַיִת אֶחָד יֵאָכֵל לֹא תוֹצִיא מִן הַבַּיִת מִן הַבָּשָׂר חוּצָה וְעֶצֶם לֹא תִשְׁבְּרוּ בוֹ: שמות יב מו

הגהות הב"ח

(א) גמ' שבירת העצם אימור לבתר דיליהו: (ב) רש"י ד"ה בסיס כדמתרגמינן כנו בסיסיה: (ג) תוס' ד"ה בו וכו' לקמן. נ"ב דף פ"ד ע"ב:

מוסף רש"י

כל הענין כולו. אדרבנן פליג בת"ק דמוקמינן ליה ליפסול חטאת המילונה שנכנס דמה לפנים ואמר להו אין המקרא מדבר אלא בפנימיות שדמם נכנס לפנים כמלותה ואמר קרא אשם אינו אכל בהן פסול ישרפו אבל הכיר בעזרה ולא חוץ לג' מחנות כמלותן כדכתיב בהאי קרא בקדש באש תשרף שתהא שריפתה בקודש ולימן לא תעשה על אכילתן בין כשרין בין פסולין דכתיב לא תאכל, דבמקומן לא נאמר אלו על אכילתן ומתני כאן (זבחים פב.). **ישרפו בששה עשר.** ולא בט"ז, דיו"ט הוי ואין שורפין קדשים ביו"ט (תמורה ד:). **המוציר בטהור.** בפסח טהור ושבר והשובר. את העצם, בטמא אינו סופג את הארבעים. המוציר בטהור, לפיכך בטהור, וכל שכן בטמא (שבועות ג:).

מוסף תוספות

א. אפי' לדברי רבה. תוס' שאנן. ב. כמו שפי' בקונטרס שעדיין לא אמר לו הקב"ה שיהא טעון עיבור צורה. שם. ג. כמו שפי' ר"י לעיל (פב. ד"ה בשלמא). שם. ד. [ו]לא היה להם לשורפו מיד. שם. ה. דהאי דאמר ליה משה לאהרן הן לא הובא וגו' לאו משום שאם הובא דמה לפנים שיפה עשו ששרפוה מיד. שם. ו. בתוס' שאנן מוסיף. אפי' ע"י גומרתא.